

Джерела та література

1. Паризька декларація: Надійні гарантії безпеки для міцного й тривалого миру в Україні. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. 6 січня 2026 р. URL: <https://www.president.gov.ua/news/parizka-deklaraciya-nadijni-garantiyi-bezpeki-dlya-micnogo-j-102313>
2. Угода про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. 16 січня 2025 р. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-storichne-partnerstvo-mizh-ukrayinoyu-ta-spoluchen-95461>
3. Defence Secretary announces extension of UK training mission to Ukraine. Ministry of Defence. *GOV.UK*. 4 November 2019. URL: <https://www.gov.uk/government/news/defence-secretary-announces-extension-of-uk-training-mission-to-ukraine>
4. Global Britain in a competitive age. The Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy. Command of Her Majesty. *HM Government*. March 2021. 114 p. URL: <https://surl.li/addpcb>
5. Integrated Review Refresh 2023. Responding to a more contested and volatile world. Command of His Majesty. *HM Government*. March 2023. 63 p. URL: <https://surl.li/ztnfix>
6. Mills C. Proposals for a Coalition of the Willing in Ukraine. Research Briefing. *House of Commons Library*. 8 January 2026. URL: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-10412/CBP-10412.pdf>
7. Walker P. «Jellyfish» and «doormat»: why is Keir Starmer so deeply unpopular? *The Guardian*. 12 February 2026. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2026/feb/12/why-is-keir-starmer-so-deeply-unpopular>
8. Wong V. Starmer announces «coalition of the willing» to guarantee Ukraine peace. *BBC*. 3 March 2025. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/c9vygkzkkrv0>

Затоковенко Максим

Донецький національний університет імені Василя Стуса

УКРАЇНА ТА ЄС У ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІЙ СТРАТЕГІЇ США ЗА АДМІНІСТРАЦІЇ ДОНАЛЬДА ТРАМПА

Ключові слова: зовнішня політика, США, Європа, Україна

Keywords: foreign policy, United States, Europe, Ukraine

Європейський континент у післявоєнний період посідав центральне місце в системі зовнішньополітичних пріоритетів США. Саме в Європі зосереджено найбільший контингент американських збройних сил за межами національної території, а інституційною основою гарантування її безпеки стало створення НАТО. Трансатлантичні відносини сформувалися як ключовий елемент архітектури глобального протистояння другої половини ХХ ст. та залишалися системоутворювальним чинником міжнародної безпеки.

Водночас із приходом до влади другої адміністрації Дональда Трампа спостерігається помітна трансформація підходів Вашингтона до союзницьких зобов'язань і характеру взаємодії з європейськими партнерами, що актуалізує питання перегляду ролі Європи та України в сучасній американській зовнішньополітичній стратегії.

Метою цього дослідження є зрозуміти місце України та ЄС в зовнішньополітичній стратегії США за нинішньої адміністрації та її плани в цьому напрямі.

Як і перед першою своєю каденцією, Трамп перед виборами знову зробив обіцянку вийти з НАТО та сконцентруватись на американських національних інтересах. Хоч і ця обіцянка виявилась нереалізованою донині, однак це сигналізує про цінність американсько-європейських відносин для американського президента. З іншого боку, ще перед інаугурацією, американський президент почав висловлювати територіальні претензії до Гренландії та Канади, що також сприяє погіршенню відносин між двома континентами.

Також перед виборами Дональд Трамп заявив про намір відійти від політики Джо Байдена щодо підтримки України «стільки скільки потрібно» та зробив обіцянку «закінчити війну» за 24 години. Він постійно критикував політику Джо Байдена за допомогу Україні і запропонував натомість, щоб США стали головним медіатором у конфлікті [1].

Союзники США не посіли й особливе місце в тарифній війні Дональда Трампа проти всього світу. Ще 26 лютого 2025 р. він заявив, що планує накласти 25 % мита на імпортовані товари з Європейського Союзу: сталь, алюміній, автомобілі, аграрні продукти. Він заявив, що блок створений для того, щоб ставити американський бізнес у не вигідне становище [2].

Коли Дональд Трамп оголосив світу тарифну війну, на Євросоюз було накладено 20 %, а на Україну 10 % митного тарифу. Отже, винятків не було навіть для найближчих союзників [3]. За результатами переговорів, Брюссель погодився на митний тариф 15 % [4].

За адміністрації Д. Трампа США суттєво посилили свій тиск на європейських союзників щодо підвищення витрат на оборону. Зокрема, саме через тиск, на саміті НАТО в Гаазі держави-члени зобов'язались, що до 2032 р. 3,5 % ВВП країн мають спрямовуватися на оборонні видатки, ще 1,5 % – на захист критичної інфраструктури Альянсу. Щороку члени НАТО повинні подавати плани щодо наближення до цієї мети. А на 2029 р. запланували перевірку, як саме витрачаються гроші [5]. До того ж країни стимулює більше витратити на оборону й те, що вони невпевнені в тому, що США Д. Трампа будуть їх захищати. Це також пов'язано з бажанням Дональда Трампа вийти з альянсу і загальною риторикою президента. Зокрема в одній із заяв, Дональд сказав: «Якщо вони не платитимуть, я не буду їх захищати. Ні, я не буду їх захищати» [6].

Ми спостерігаємо помітну трансформацію стратегічного мислення, що відображена у документі з національної безпеки 2025 р. У ньому стверджується, що попередній зовнішньополітичний курс базувався на хибному припущенні про безмежну готовність США нести глобальні зобов'язання, навіть тоді, коли американське суспільство не вбачало їх прямого зв'язку з національними інтересами.

Наголошується, що були переоцінені ресурсні можливості держави. Документ також критикує практику, за якої союзники фактично перекладали частину оборонних витрат на США або залучали їх до конфліктів, що не мали безпосередньої ваги для американських інтересів [8, с. 5].

Водночас йдеться про надмірну інституціоналізацію зовнішньої політики через міжнародні організації, частина з яких, за оцінкою авторів, демонструє упереджене ставлення до США або просуває транснаціональні підходи, що підривають державний суверенітет. У підсумку маємо висновок, що реалізація такої стратегії не лише була сумнівною з точки зору досяжності, а й послабила внутрішні засади американської сили – політичну культуру, економічний потенціал і суспільну згуртованість [8, с. 5].

Відповідно до цієї стратегії, Європа є континентом, який переживає занепад демократії та цензури. На цьому й акцентував Джеймс Девід Венс на Мюнхенській конференції безпеки 2025 р. У документі наголошується, що відсоток Європи в світовій економіці впав від 25 у 1990 р. до 14 сьогодні. І якщо така тенденція продовжуватиметься, через 20 років або й менше ми її не впізнаємо. Тобто з цього ми можемо зробити висновок, що на думку американських високопосадовців, європейські країни рухаються у неправильному напрямі. Закінчення ж українсько-російської війни бачиться як ключова умова для стабілізації європейських економік. Хоча й американські високопосадовці визнають, що трансатлантична торгівля залишається одним із стовпів стабільності глобальної економіки [8, с. 25].

Щодо України американська політика припинила бути скоординованою з європейською. Із приходом другої адміністрації Дональда Трампа основною ціллю стало саме замороження або завершення конфлікту незалежно від принципів України. За словами Д. Трампа, президент України Володимир Зеленський, який наполягав на отриманні західних гарантій безпеки, перш ніж погодитися на припинення вогню з Росією, ризикує втратити будь-яку підтримку США. «Я не бачу, що вони хочуть врегулювання. Якщо вони не хочуть врегулювання, ми підемо звідти, тому що ми хочемо, щоб вони врегулювали. Я роблю це, щоб зупинити смерть», – запевнив Д. Трамп [7].

Підтримка України почала розглядатись більше як тягар, аніж екзистенційна необхідність для США. Натомість адміністрація прагне повернути вкладення в підтримку України за часів Джо Байдена шляхом видобутку рідкоземельних металів та намагалась нав'язати боргові зобов'язання. До того ж як ми бачимо з документу, адміністрація критикує Європу за її підтримку України та нереалістичні очікування [8, с. 26].

Можемо помітити, що американська політика щодо Європейського Союзу, України та континенту загалом продовжує значно змінюватись внаслідок зміни адміністрації в 2025 р. Спостерігається значний відхід від політики попередників та формуються нові взаємовідносини, в межах яких США та союзники стають менш скоординованими в діях та цілях. Натомість ми спостерігаємо територіальні та економічні конфлікти між союзниками замість поглиблення співпраці. Із цього всього ми можемо виділити три риси підходу нинішньої адміністрації до старого континенту: 1) ставка на односторонні дії замість багатосторонніх; 2) безпека Європи та війна в Україні припиняють бути екзистенційними загрозами для США;

3) основний тягар за безпеку європейського континенту має лягти на європейських союзників та Україну.

Цілком імовірно, що ми будемо бачити цю тенденцію протягом наступних трьох років.

Джерела та література

1. Як Трамп може закінчити війну Росії проти України: WSJ публікує можливі сценарії. *BBC News Україна*. 7 листопада 2024 р. URL: <https://surl.lt/rxiaqo>
2. Bhardwaj A. The EU-US Tariff Conflict: Escalation, Responses, and Strategic Outcomes. *Foreign Affairs Forum*. 27 лютого 2025 р. URL: <https://www.faf.ae/home/2025/2/27/the-eu-us-tariff-conflict-escalation-responses-and-strategic-outcomes?>
3. Калмиков О. Трамп оголосив усьому світу торгівельну війну, але не Росії. Чому і які будуть наслідки. *BBC News Україна*. 3 квітня 2025 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c3r8x17y1yno>
4. Осмонд Чіа. Масштабні тарифи Трампа – як вони вплинуть на світ. *BBC News Україна*. 7 серпня 2025 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cvgvq84q98no>
5. Країни НАТО зобов'язалися спрямовувати 5 % ВВП на оборону. Частина витрат запланована для України. *TU H3Л*. URL: <https://theukrainians.org/news/krayiny-nato-zobovuzalysya-spryamovuvaty-5-vvp-na-oboronu-chastyna-vytrat-zaplanovana-dlya-ukrayiny/>
6. Trump casts doubt on willingness to defend Nato allies «if they don't pay». *The Guardian*. 7 березня 2025 р. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2025/mar/07/donald-trump-nato-alliance-us-security-support>
7. Сааков В. Трамп каже, що йому «легше» мати справу з РФ, ніж з Україною. *DW*. 7 березня 2025 р. URL: <https://www.dw.com/uk/tramp-kaze-so-jomu-legse-mati-spravu-z-rf-niz-z-ukrainou/a-71864580>
8. National Security Strategy of the United States of America. *The White House*. November 2025. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf>

Хаустов Ярослав

Національний університет оборони України

УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКІ ВІДНОСИНИ У КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКИ ЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ

Ключові слова: українсько-румунські відносини, регіональна безпека, Чорноморський регіон, публічна дипломатія, гібридна загроза.

Key words: Ukraine-Romania relations, regional security, Black Sea region, public diplomacy, hybrid warfare.

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України, розпочата у лютому 2022 р., стала визначальним чинником трансформації системи